

ГОДИНА XII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 27.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Изази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРЕПИСИВАЧ УЛОГА.

Скица АРПАДА ГАБАЉА.

(Свршетак.)

Андрија Гимпел не постаде вештак, али његова жена постаде уметница. За кратко време постала је прва певачица у друштву. Кад год је играла или певала, беше позориште дупком пуно. А и како да не? Ова је жена изгледала као оличена милосрдност. Лице јој беше ружичасто и свеже: млеко и крв. Где је год зрак њеног ока падао, ту је палио. Њен је сребрни глас продирао у најтајније кутове срца. Заносила је публику, па је свако обожавао.

Андрија Гимпел знао је то врло добро, јер је био суревљив на свог „анђела“, као што је он своју жену називао. И управитељ је знао, и трпио је, шта више, ласкао је Гимпелу само за то, што се бојао, да ће иначе своју привлачну снагу, па тиме и свој хлеб изгубити. Али и још неко је други знао, јер једног вечера, кад је Гимпел остао код куће и своју милу женицу до поноћи, до после поноћи и за тим још дуго, дуго очекивао . . . није ова дошла. „Анђела“ је нестало, побегла је.

Друштво се распало, а Андрија Гимпел остао је са својом двогодишњом ћерком сам без хлеба. Срце му беше празно и путо, као обесвећена похарана црква; душа му се смутила, смешења је нестало са његових усана, грдно је бога и плакао је са својим гладним дететом.

Шта да отпочне? За глумца је био неспособан а да удари другим којим путем, за то је већ био стар. Да ли да се

својим родитељима поврати? Ови су одавна били већ тамо, где би он радо хтео бити — беху мртви. Да ли да рођаке замоли за милостињу? Не! . . . Та он је човек . . . Понудио се за шапача. Примисе га, па је сад са неким позоришним друштвом путовао од села до села, од вароши до вароши. Нужда га је сломила, бол га раздирао, коса му је оседела. . . Доцније га одпустише и другог узеше за шапача. Рекоше му да муца и да не види добро, па се сва слова у његовим очима све уједно слевају. Можда је то и истина била. Сад се понудио за преписивача улога.

Јулији, његовој ћерки, беше већ седамнаест година. Сушта слика њезине мајке. Већ њојзи за љубав није се смео одрећи глумарења, јер је девојка наследила глас своје мајке. Јулија је већ певала у кору и примала је плату.

Друштво је већ од четири месеца у Х. Јулија беше обљубљена. Кад год је ступила на позорницу, добијала је цвећа. Један јој се младић почео удварати. Шта више, овај се младић пријавио и управитељу; хтео је да постане глумац.

Једног дана беше Андрија Гимпел позван, да одмах посети грофа Сиденберга. Андрија Гимпел називао се тада Волке.

— „Господин Волче!“ — рече гроф са строгим погледом: „Мој је син у вашу кћер заљубљен.“

Гимпел је промуцао нешто, збунио се, као кад је први пут ступио на по-

зорницу, и молио је најзад грофа за опрштење, што високородни грофов син воли његову кћер.

— „Ви хоћете мога сина да одмамите на глумачко поље. Ја против то а протестујем у име моје и у име моје жене“.

У истом тренутку отворише се врата и унутра уђе грофица. Андрија Гимпел побледео је као мртавац — мишљаше, да пред собом види духа и пружи руке. За тим повика гласом изненађења и очајања:

„Мој апђео! Мој апђео! Моја жена!...“ и паде пред грофицом доле.

* * *

У своје стану лежао је Андрија Гимпел тешко болестан. Слуга један донео му је по други пут писмо. Дршћућом га руком распечати и читаше: „Драги пријатељу! Моја вас је жена некад познавала, данас вас не сме више познавати, јер она је моја законита супруга. Ваша је кћи незаконито дете; ја ћу је узети под своје. Код вас ће пронасти, код мене ће срећна бити. Што се вас тиче, то вам задајем реч, да ћу вас годишње потпомагати. Помислите на срећу вашег детета, на немојте му ништа сметати. Мој је једини услов, да одмах оставите варош. — Гроф Сиденберг“.

Сиротом старцу помутише се очи. Погледао је око себе . . . беше сам, остављен; на свету није више никог имао, јер његова кћи беше већ код своје мајке. . . Соба му беше тесна и хладна, а срце жарко и широко, тако широко, да би у њега читав свет могао примити. Шта да ради? . . . Кад је на срећу своје кћери помислио, ударише му сузе на очи. . .

У писму је било и поваца.

— „Да, да! На сваки ћу начин отићи. Ја нећу њезиној срећи стати на пут. Отићи ћу. . . Сутрашњи ме дан неће више овде затећи.“

Тако је самом себи говорио, па се почео спремати за пут. Спаковао је своја пера, мастионицу, улоге и хартију. По неки пут је руку преко очију превукао. Најзад леже, — та у јутру се мора кренути на пут.

Позоришни слуга, којег је управитељ сутра дан са новим улогама послао Андрији Гимпелу, дошао је одмах патраг.

— „Гимпел пеће више преписивати улога,“ — јавно је овај управитељу.

— „Неће? А за што не?“

— „Јер је мртав! Лежи на својој постељи — већ је са свим хладан. . .“

(З.)

С немачког.

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред позоришних представа.)

У четвртак 19. новембра *први изи*: „Перионов пут. Шалива игра у 4 чина, од Е. Лабиша, превод с францускога. — Редитељ: Добриновић.

У суботу 1. новембра: „Завађена браћа“. Позоришна игра у 4 чина, од Еркмана и Шатријана, превео М. П. Шапчанин. — Редитељ: Миљковић.

У недељу 22. новембра: „Стеван, последњи краљ босански.“ Историјска драма у 5 чинова, написао Мита Поповић. — Редитељ: Миљковић.

У уторак 24. новембра *први изи*: „Дрна пега.“ Драма у три чина, написао Г. Чикија, с

мађарског превео Јован Грчић. — Редитељ: Добриновић.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(„Удате жене.“) (Свршетак.) На против да је предмет „Удате жене“ обрађен у једном чину, разтегнути, често досадни дијалог, био би више кондензиран; све би, што је сувишно, отпало; а развучена радња, која никако не може да обухвати три чина, обилно би напунила један чин, те би се развијала живо, занимљиво, брзо; гледалац не би имао времена, да сам у напред конструира оно, што ће доћи. Та невоља опажа се мало не код свих словенских драматичара, да обично узимљу за своје драме или суви-

ше или премало садржаја. Они као да пре одлуче, колико ће им драма имати чинова, него што створе за њих грађу, те су пре наклоњени написати лошу драму у више, него извршену драму у мање чинова. И баш код бољих, некуснијих драматичара догађа се понајвише, да непознати садржај развуку у више чинова, док талентирани почетници нагомилају у своје драме толико садржаја, толико идеја и епизода, да од тога на концу постају драматски мозаици, а не праве драме. Праву меру међу тим и јесте најтеже погодити; за то се хоће највише рутине и највише финог укуса; а тога баш и јесу францески драматичари највећи вештаци.

Главне улоге синоћног новитета приказивали су госпођица Грбићева, и гг. Фијан и Брани, а госпођа Сајевићка глумила је „тетичу“, без које такви комади не могу да буду. На првоме месту ваља нам истаћи гђици Грбићеву, која је јуче себи осветлила образ. Она је доказала синоћ такав напредак како у схватању улоге тако и у детаљном интерпретисању, да јој се морамо поклонити. Против нашег очекивања, она је у Отилији ударала и у такве нежне, дражесне жице душевних афеката, о којима смо мислили, да нису у њеној власти. У целини била је пена Отилија врло добра и лепа фигура, која заслужује наше потпуно признање. — Изврстан је био и г. Брани као „невизионарац“. Он је оштрог, али скроз и скроз доброг и поштеног мајора, „граничара“, приказао управо типички. — Г. Фијан није могао да се са свим нађе у својој улози: сад је био сувише пасиван, а сад оштр сувише живахан. Ако пође средњим путем, погодиће, по нашем мњењу, Адолфа најбоље. — „О тетици“ гђе Сајевићке сувишно је говорити. Кад она није добра и дражесна тетица? — Г. Боцић доказао је и синоћ, да спада међу оне ређе наше глумце, који умеју лепо изговарати хрватске речи.

Синоћња представа, премда су међучини предуго (а без потребе) трајали, свршила се већ око 8 и по сата. То је на сваки начин прекратко позоришно вече, а каквим се може рецензент задовољити, јер на тај начин може пре отићи кући, или г. Обенаусу, али за већину опћинства то није довољно. Тако кратак комад није довољан за једно вече, па у таквим приликама ваља давати два комада. Никад се не би позоришна представа смела довршити пре 9 и по сата. Тако бар ми мислимо.

У Загребу 4. нов. 1887.

Ј. Иблер.

Премда су се до данас прилике у Русији знатно поправиле, Гогољев „Ревизор“ има и да-

нас исту вредност, коју је имао пре 50 година. То и јест значај генијалних дела, која спадају међу речите споменике свога доба, да им се вредност никада не губи, па макар се како промениле прилике, у којима су настала. Наравно је, да таква дела имају и најзахвалније опћинство, јер главни део опћинства, ако и не може себи дати критичног рачуна о вредности великих дела, ипак и разумом и чувством појми ту вредност, па је увек спремно, да ју призна и потврди. Тако је „Ревизор“ ушао у вољу и загревачкој публици, па је и 12. (24.) нов. прилично напунио кућу, премда је ове године већ 5—6 пута даван. Одзив публике, и што се тиче интерпретације, био је цеоше оправдан, јер та представа „Ревизора“ спада међу најбоље, што смо их видели до сада. Главна је у том, наравно, заслуга г. Мајдровића, који приказује управитеља Сквозникова, да би и сам Гогољ био с њиме задовољан. Не давно је био у Загребу један Рус, књижевник, па је у неким руским новинама видећи Мајдровића у тој улози, писао, да ни на петроградској позорници није видео глумца, који би боље схватио, те верније и доследније приказао Сквозникова од Мајдровића. Таква критика без сумње пуно значи. — И госп. Фијан с ваљаном је добровољом и агилношћу приказао Хлестакова. Прелазећи на цељену гошћу гђу Јовановићку, морамо опет пожалити, што није имала прилике у каквој улози прве врте изаћи пред опћинство, али уз то не треба нам ни припомињати, да је и синоћ, као и у досадашњим представама, своју узгредну задаћу извршено решила. Ана Андрејејевна не може се друкчије ни замислити, него онако, како ју је гђа Јовановићка приказала. Онај приказ у 1. чину на прозору право је ремек-дело наивно-свеске, звездљиве брбљавости. Гошћу су почастили синоћ при опростној престави пријатељи и пријатељице загревачке лепом китом цвећа и врло крајем венцем са врпцама, а опћинство ју је неколико пута живо изазвало. — Епизодистама могло би се штошта приговорити, али у главном они су помогли створити лепу целост, којој је само гдегде недостајао фини склад ради малко превелика претеривања. Свака хвала иде гг: Сајевића, Милана, Аншура мл, Жагара, Силића и Савића, који је ваљане добро карактерисао Хлопова, госп. Фрајденрајза Драг., који се је умео извршено маскирати, а уз то је погодио тон правог мало-варошког трговца. — Опћинство је било добре воље и често је давало израза своје одобравању живим пљеском и изазивањем.

„Н. Н.“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

8. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕПЛАТИ 6.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 19. НОВЕМБРА 1887.

Први пут :

ПЕРИШОНОВ ПУТ.

ШАЉИВА ИГРА У 4 ЧИНА. ОД Е ЛАВИНА, ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГА. РЕДИТЕЉ : ДОБРИНОВИЋ.

ОСОБЕ:

Перишон	Добриновић.
Капетан Матје	Милојевић.
Мажорен	Лукић.
Арман Дерош	Васиљевић.
Данијел Савари	Миљковић.
Жорџ, слуга капетанов.	Лазич.
Жан, слуга Перишонов	В. Димитријевић.
Госпођа Перишопова.	Ј Добриновићка.
Апријета, њена кћи	М. Максимовићева.
Вођ	Живковић.
Гостионичар.	Врга.
Чинovníк	Кестерчанек.
Продавачица	Д. Николићева.

Железнички чиновници, путници.

Болују: М. Димитријевић и М. Марковић.

У суботу 21 новембра: „ЗАВАЂЕНА БРАЋА“. Позоришна игра у 4 чина од Еркмана и Шатријана, прево М. П. Шапчанин. — Редитељ: Миљковић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. alt. jizet.)